

Panel Dyfarnu Cymru Adroddiad Blynyddol

Blwyddyn 2022 – 2023

PDC / APW

PANEL DYFARNU CYMRU
ADJUDICATION PANEL FOR WALES

Cynnwys

Rhagair		3
Adran 1	Amdanom ni	4
Adran 2	Perfformiad a Chynnydd	8
Adran 3	Crynodebau o achosion	12
Adran 4	Blaenoriaethau Busnes	16
Adran 5	Gwariant	17

Rhagair

Dyma fy wythfed adroddiad fel Llywydd Panel Dyfarnu Cymru, a hwn fydd fy adroddiad olaf. Mae'r adroddiad yn ymdrin â'r cyfnod rhwng 1 Ebrill 2022 a 31 Mawrth 2023.

Ein nod yw sicrhau bod y Panel yn gwasanaethu buddiannau'r cyhoedd drwy ymdrin ag unrhyw anghydfod yn effeithlon ac yn effeithiol. Rydym yn gwneud pob ymdrech i sicrhau bod pawb sy'n gysylltiedig â'r anghydfod yn teimlo ei fod wedi cael ei ddatrys yn deg ac mor gyflym ag sy'n rhesymol. Rydym hefyd yn ymwybodol bod rhaid i'r cyhoedd fod yn hyderus y bydd unrhyw dorri ar amodau'r Cod Ymddygiad gan aelodau yn cael ei drin yn deg ac mewn modd amserol er mwyn cynnal ymddiriedaeth a hyder mewn democratiaeth leol.

Mae'r flwyddyn ddiwethaf hon wedi parhau i fod yn un gymharol brysur i'r Panel; er hynny, mae'n rhy fuan i benderfynu a fydd y dyletswyddau ar arweinwyr grwpiau'r cynghorau yn arwain at lai o honiadau o dorri ar amodau'r Cod Ymddygiad, neu a oes tuedd hirdymor o anawsterau cynyddol.

Rwyf bob amser wedi bod o'r farn bod cael y cyfle i arwain unrhyw lys neu driwlynlys yn fraint ac anrhydedd aruthrol, ond yn aml mae'n well cyfyngu ar y cyfnod i sicrhau ffyrdd newydd o weithio neu syniadau newydd o adnewyddu a chryfhau'r corff barnwrol. Rwy'n gobeithio fy mod wedi dod â'r fath newydd-deb i'r Panel; fy nod oedd moderneiddio a datblygu ein harferion, ein dull a chreffft y barnwr. Rwy'n credu bod y nod hwnnw wedi'i gyflawni. Rwyf wedi trafod y newidiadau yr hoffwn eu gweld yn ein pwerau a'n Rheoliadau mewn amryw fforymau, ac rwy'n falch o nodi ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar y materion hyn yn dilyn Adolygiad Penn ar y fframwaith Moesegol. Roeddwn hefyd yn ddiolchgar o glywed gan lawer o ddefnyddwyr pa mor ddefnyddiol oedd y Canllawiau Sanctsiynau wedi'u diweddarau iddynt. Fodd bynnag, mae'n rhaid i bopeth ddod i ben; rwy'n bwriadu rhoi'r gorau i'm swydd ar y Panel yn y flwyddyn ariannol nesaf. Bydd hyn yn parhau i sicrhau datblygiad ei ymarfer a'i weithdrefnau, a fydd yn hanfodol os bydd Llywodraeth Cymru yn creu Tribiwnlys Haen Gyntaf i Gymru.

Rwy'n dymuno'r gorau i Lywydd newydd y Panel yn ei rôl heriol ond cyffrous. Hoffwn dalu teyrnged i aelodau'r Panel, y rhai presennol a'r cyn-aelodau, y Cofrestryddion, a'm rhagflaenydd fel Llywydd, y diweddar Peter J Davies. Yn ystod fy nghyfnod gwasanaeth, mae amrywiaeth eang o achosion wedi cael eu datrys gan y Panel; mae rhai wedi gweld datblygiadau annisgwyl, honiadau nad yw'r Panel yn annibynnol (wedi'i wrthbwysu gan gefnogaeth y Prif Weinidogion, y Cwnsler Cyffredinol ac aelodau o Senedd Cymru ac awdurdodau perthnasol), a phenderfyniadau ar y materion mwyaf dadleuol a chymhleth. Fe wnaethom hefyd wynebu'r heriau a ddaeth yn sgil pandemig byd-eang Covid-19. Drwy gydol y cyfan, dilynodd aelodau'r Panel esiampl ragorol fy rhagflaenydd a gwneud penderfyniadau cyfiawn a theg, gan esbonio pam fod pob triwlynlys wedi dod i'w ddyfarniad, ac ar adegau pam roedd angen ymyrryd â phenderfyniad y pleidleiswyr i ethol yr unigolyn dan sylw. Wrth i mi ysgrifennu'r adroddiad hwn, ni fu apêl lwyddiannus yn erbyn unrhyw un o'r achosion. Ni allwn fod wedi gofyn mwy gan aelodau'r Panel na'r weinyddiaeth. Maent wedi gor-gyflawni yn gyson drwy eu cefnogaeth i mi a'u caredigrwydd i'r holl ddefnyddwyr (rhinwedd nad yw'n cael ei ystyried yn aml iawn).

Mae croeso i chi ofyn unrhyw gwestiynau neu wneud sylwadau ar unrhyw agwedd ar waith y Panel, neu ar gynnwys yr Adroddiad, a dylid eu cyfeirio yn y lle cyntaf at y Cofrestrydd. Nid oes gennyf unrhyw amheuaeth y bydd fy olynnydd, pwy bynnag fydd ef neu hi, yr un mor awyddus â minnau i glywed gan unrhyw un â diddordeb.

Claire Sharp
Llywydd, Panel Dyfarnu Cymru

Adran 1 – Amdanom Ni

Yn yr adran hon:

- Sail ar gyfer PDC
- Swyddogaeth PDC
- Rheoliadau PDC
- Proses PDC
- Aelodau PDC
- Penodiadau
- Hyfforddiant
- Cysylltu â PDC
- Defnyddio Panel Dyfarnu Cymru

Y sail ar gyfer Panel Dyfarnu Cymru

Mae Panel Dyfarnu Cymru (PDC) yn driwlynlys annibynnol a sefydlwyd i benderfynu ar honiadau o dorri amodau Cod Ymddygiad statudol awdurdod gan aelodau etholedig ac aelodau cyfetholedig o gynghorau sir, bwrdeistrefi sirol a chynghorau cymuned, awdurdodau tân ac awdurdodau parciau cenedlaethol yng Nghymru.

Sefydlwyd Panel Dyfarnu Cymru dan Ran III o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

Swyddogaeth y Panel

Mae'r Cod Ymddygiad ar gyfer awdurdod yn darparu cyfres o safonau i'w aelodau y mae disgwyl iddynt lynu wrthynt mewn bywyd cyhoeddus. Mae'r cod ymddygiad yn cynnwys amrywiol ofynion o ran sut y dylai aelodau ymddwyn, ac mae'n cynnwys gofynion o ran cydraddoldeb, buddiannau personol a buddiannau sy'n rhagfarnu, gwybodaeth gyfrinachol, adnoddau eu hawdurdod a'r angen i osgoi dwyn anfri ar eu swydd neu awdurdod.

Mae gan PDC ddwy swyddogaeth statudol mewn perthynas â thorri'r Cod Ymarfer:

- ffurfio triwlynlysoedd achos neu driwlynlysoedd achos interim ("Triwlynlysoedd Achos") i ystyried **atgyfeiriadau** gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, yn dilyn ymchwiliad i honiadau bod aelod wedi methu cydymffurfio â Chod Ymddygiad ei awdurdod;
- ystyried **apeliadau** gan aelodau yn erbyn penderfyniadau pwyllgorau safonau awdurdodau lleol eu bod wedi torri'r Cod Ymddygiad ("Triwlynlysoedd Apêl").

Rheoliadau Panel Dyfarnu Cymru

Mae'r Panel yn gweithredu yn unol â'i reoliadau gweithdrefnol a deddfwriaeth gysylltiedig arall. Mae'r rheoliadau'n sicrhau bod pob achos a glywir gan y Panel yn cael eu trin yn deg, yn gyson, yn brydlon ac yn gyfiawn. Maent yn sicrhau bod pawb sy'n dod gerbron y Panel yn deall yn glir y camau mae'n rhaid iddynt eu dilyn er mwyn cyflwyno ffeithiau'r anghydfod a'r dadleuon perthnasol yn effeithiol i'r Panel. Maent hefyd yn sicrhau bod pob parti mewn achos yn deall dadleuon y parti arall ac yn gallu ymateb iddynt.

Mae gweithdrefnau'r Panel yn cael eu llywodraethu gan y ddeddfwriaeth ganlynol:

- Deddf Llywodraeth Leol 2000 (fel y'i diwygiwyd);
- Rheoliadau Dyfarniadau gan Dribiwnlysoedd Achos a Thribiwnlysoedd Achos Interim (Cymru) 2001 (fe y'u diwygiwyd),
- Rheoliadau Archwiliadau Llywodraeth Leol (Swyddogaethau Swyddogion Monitro a Phwyllgorau Safonau) (Cymru) 2001 (fel y'u diwygiwyd)).

Proses y panel

Rhaid i unrhyw un sy'n dymuno ymateb i gyfeiriad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru neu wneud cais am ganiatâd i apelio i'r Panel lenwi'r ffurflen berthnasol a'i hanfon at y Panel.

Mewn gwrandawriad o'r Panel bydd y panel yn cynnwys cadeirydd sy'n gymwys yn gyfreithiol a 2 aelod lleyg. Gall aelodau sydd wedi cymhwyso'n gyfreithiol hefyd eistedd fel aelodau lleyg. Fel arfer, cynhelir gwrandawriadau'r Panel yn gyhoeddus ac mewn lleoliad sy'n agos at ardal yr awdurdod.

Mae'r Panel yn cyhoeddi ei benderfyniadau ar wefan Panel Dyfarnu Cymru. Gellir apelio yn erbyn penderfyniadau Tribiwnlysoedd Achos ar seiliau cyfyngedig i'r Uchel Lys. I ddechrau, rhaid ceisio caniatâd gan yr Uchel Lys i apelio i'r Uchel Lys.

Rhoddir canllawiau a gwybodaeth lawn am y Panel a'i weithdrefnau ar wefan Panel Dyfarnu Cymru. Fel arall, cysylltwch â thîm gweinyddol y Panel i gael rhagor o wybodaeth neu os hoffech dderbyn cyhoeddiadau mewn fformat gwahanol. Mae'r manylion cysylltu i'w gweld ar dudalen 7.

Aelodau Pwyllgor Dyfarnu Cymru

Mae penodiadau i'r Panel yn cael eu gwneud gan Brif Weinidog Cymru ar ôl ystyried argymhellion a wnaed gan y Comisiwn Penodiadau Barnwrol.

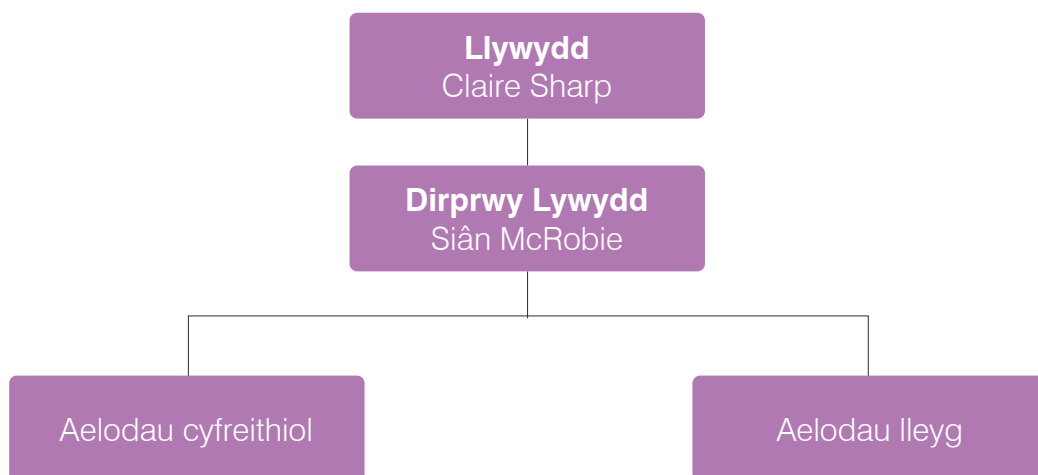
Llywydd Mae gan y Llywydd gyfrifoldeb barnwrol dros y Panel a'i aelodau.

Dirprwy Lywydd Mae'r Dirprwy Lywydd yn cefnogi'r Llywydd ac yn cyflawni dyletswyddau'r Llywydd os nad yw'r Llywydd yn gallu cyflawni ei dyletswyddau, dros dro neu'n barhaol.

Aelodau Cyfreithiol Mae aelodau cyfreithiol yn gyfreithwyr cymwysedig ac yn gyfrifol am gynnal trafodaethau mewn gwrandawiadau ac am gynghori'r tîm gweinyddol ar faterion cyfreithiol. Mae aelodau cyfreithiol yn ysgrifennu penderfyniadau'r Panel ac yn rhoi cyfarwyddiadau lle bo angen.

Aelodau Lleyg Mae gan aelodau lleyg ystod eang o wybodaeth a phrofiad sy'n berthnasol i waith y Panel.

Y Tîm Gweinyddol Mae'r gweithrediadau bob dydd yn cael eu dirprwyo yn bennaf i'r tîm gweinyddol sy'n delio a'r holl waith papur rhagarweiniol ac yn prosesu ceisiadau i'r Panel. Mae'r tîm gweinyddol yn ymgynghori â'r Llywydd a/neu'r aelodau cyfreithiol ynghylch yr holl bwyntiau cyfreithiol sy'n codi yn ystod y camau rhagarweiniol cyn gwrando ar achosion, ac yn rhoi gwybod i'r partïon yn ysgrifenedig am y penderfyniadau a'r cyfarwyddiadau. Mae'r tîm gweinyddol yn gweithredu fel pwynt cyswllt ar gyfer cadeiryddion, aelodau a defnyddwyr y Panel, ac yn mynychu gwrandawiadau i helpu i sicrhau bod achosion yn mynd rhagddynt yn effeithlon.

Penodiadau

Yn ystod y cyfnod hwn, rydym wedi penodi 1 aelod lleyg newydd.

Hyfforddiant

Cynhaliwyd seminar hyfforddi ar **13 Mai 2022**, gyda phwyslais parhaus ar grefft y barnwr, ynghyd â diweddariadau cyfraith achosion ac adolygiad o faterion gweithdrefnol.

Cysylltu â Phanel Dyfarnu Cymru

I gysylltu â Thîm Gweinyddol Panel Dyfarnu Cymru:

Cyfeiriad y Panel: Cofrestrydd y Panel
Panel Dyfarnu Cymru
Uned Tribiwnlysoedd Cymru
PO BOX 100
Llandrindod
LD1 9BW

Rhif ffôn: 03000 259805

E-bost: adjudication.panel@llyw.cymru

Defnyddio Panel Dyfarnu Cymru

Mae'r Panel yn hapus i gyfathrebu â chi yn Gymraeg neu yn Saesneg. Os nad oes neb sy'n siarad Cymraeg ar gael ar unwaith, byddwn yn trefnu i aelod Cymraeg o staff eich ffonio chi'n ôl.

Gallwch ddewis cael cynnal eich gwrandawriad yn Gymraeg neu yn Saesneg. Os nad Cymraeg na Saesneg yw eich iaith gyntaf a'ch bod yn dymuno siarad yn eich iaith gyntaf yn ystod y gwrandawriad, gallwn drefnu i gyfieithydd fod yn bresennol. Os oes angen dehonglydd iaith arwyddion i ddod i'r gwrandawriad, byddwn yn trefnu hynny.

Gwneir darpariaeth os bydd gennych chi, neu unrhyw un sy'n dod gyda chi i'r gwrandawriad, unrhyw ofynion eraill o ran mynediad a allai effeithio ar ein trefniadau ar gyfer y gwrandawriad.

Er mwyn gallu trefnu i gyfieithwyr/dehonglwyr fod yn bresennol neu er mwyn darparu ar gyfer unrhyw anghenion ychwanegol sydd gan fynychwyr, rhaid rhoi digon o rybudd i'r tîm gweinyddol ymlaen llaw.

Adran 2 – Perfformiad a Chynnydd

Yn yr adran hon:

- Niferoedd ac ystadegau
- Data gwrandawriadau
- Apeliadau pellach
- Cyflawni yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol
- Cwynion

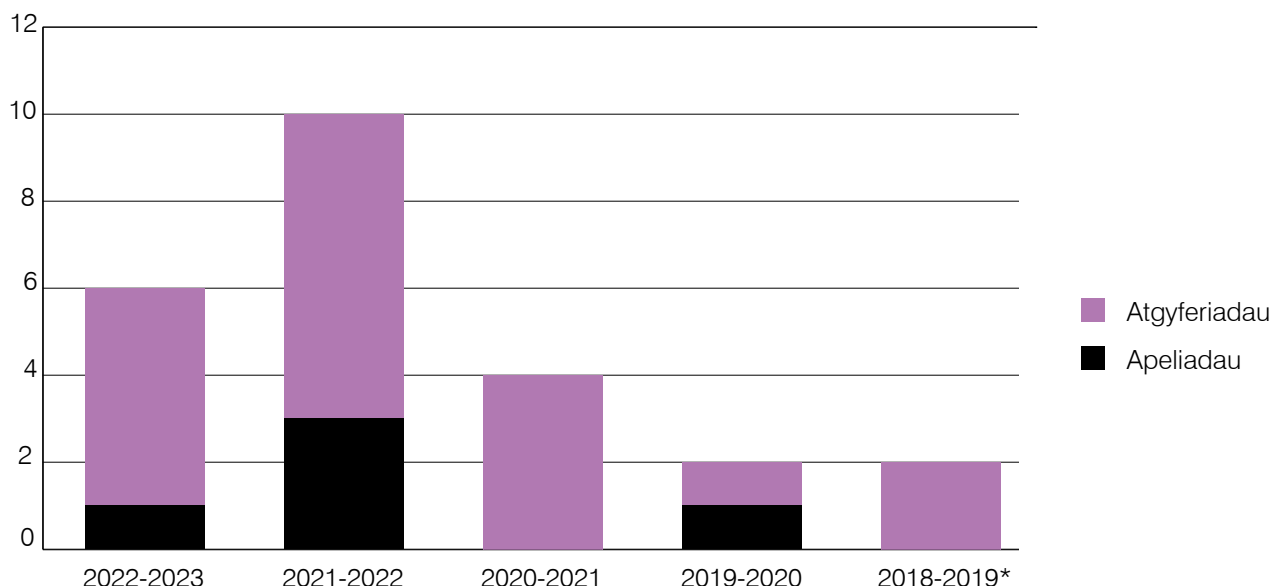
Niferoedd ac Ystadegau

Mae blwyddyn Tribiwnlys yn rhedeg o fis Ebrill i fis Mawrth. Gan fod nifer yr achosion a ddaw i law yn gymharol isel, rhoddir ffigurau am gyfnod o 5 mlynedd i ganiatáu cymharu.

Mae'r ystadegau canlynol yn cael eu casglu:

- Nifer yr atgyfeiriadau a'r apeliadau a ddaeth i law
- Y math o geisiadau a ddaeth i law ac a gofrestrwyd
- Nifer y ceisiadau a gwblhawyd yn derfynol
- Canlyniad y ceisiadau.

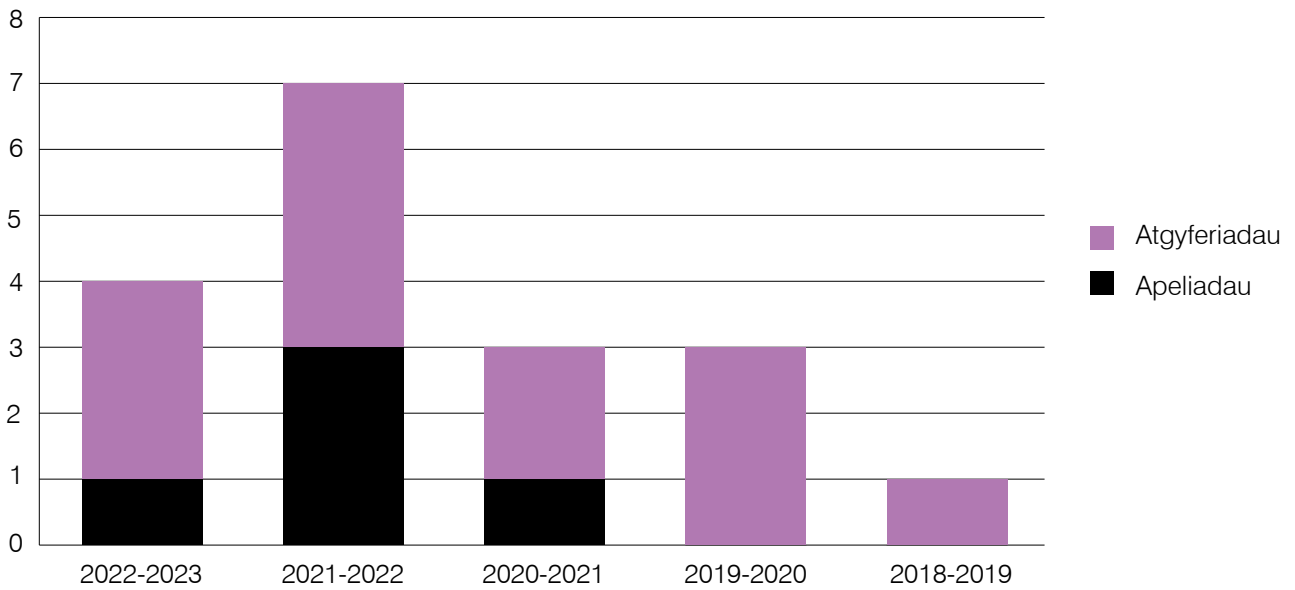
Graff 2.1: Nifer yr atgyfeiriadau ac apeliadau a ddaeth i law fesul blwyddyn Ebrill 2018 – Mawrth 2023

* Roedd ffigur 2018-2019 wedi'i nodi'n anghywir yn Adroddiad Blyneddol 2018-2019 ac mae wedi'i gywiro uchod.

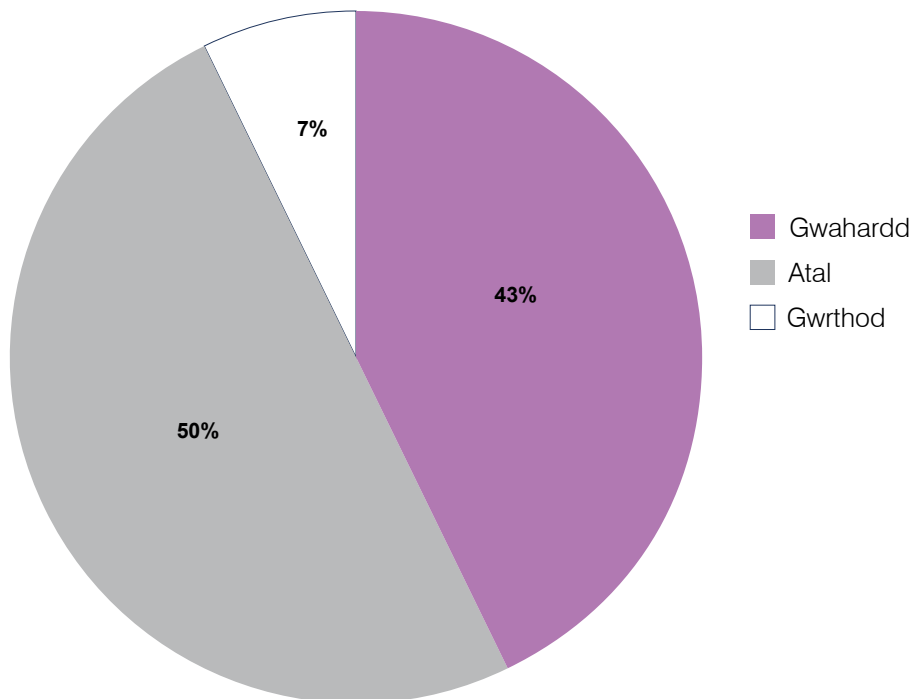

Graff 2.2: Nifer yr atgyfeiriadau ac apeliadau y penderfynwyd arnynt yn ôl blwyddyn, Ebrill 2018 – Mawrth 2023

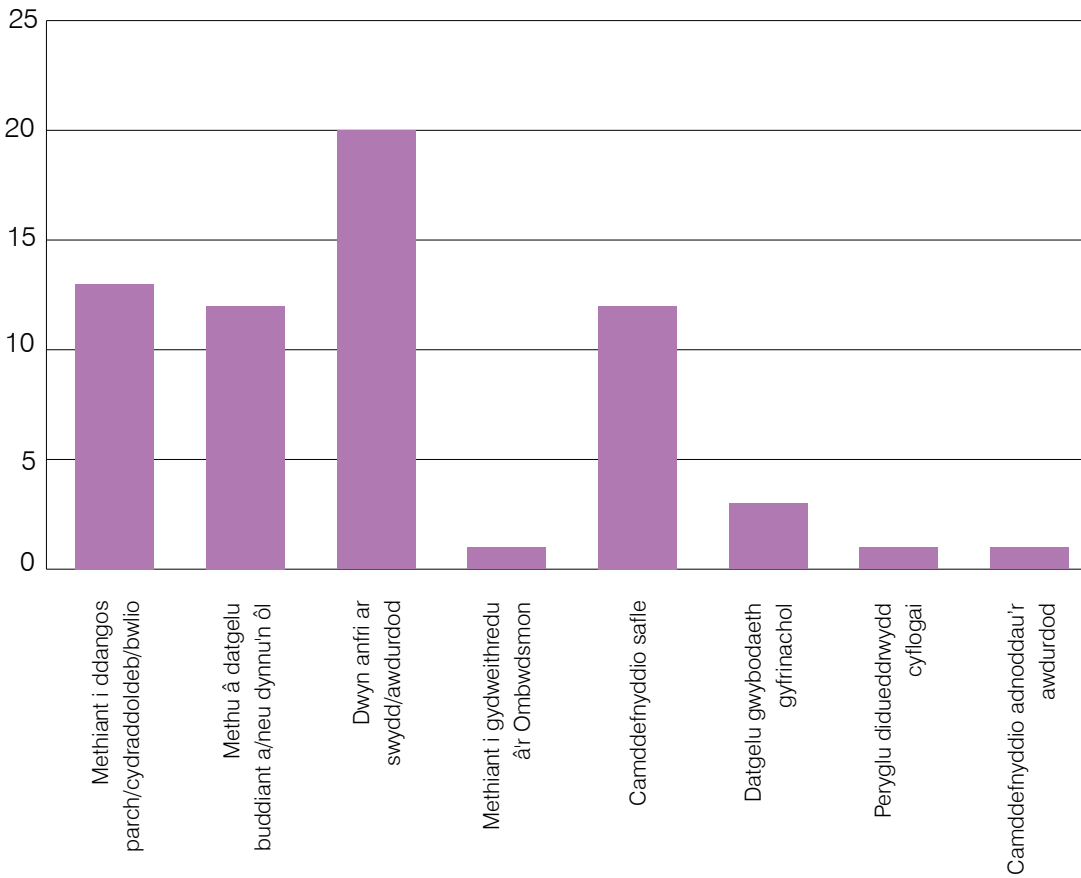

Siart 2.3: Canlyniadau atgyfeiriadau ac apeliadau Ebrill 2018 – Mawrth 2023

Mae'r siart isod yn dangos canlyniadau atgyfeiriadau ac apeliadau a benderfynwyd gan y Panel Dyfarnu dros y 5 mlynedd diwethaf

Graff 2.4: Torri amodau yn ôl math, Ebrill 2018 – Mawrth 2023

Data gwrandawriadau

Yn ystod 2022-2023:

Math	Hyd (mewn diwrnodau)
Atgyfeiriad	3 diwrnod gwrandawriad
Apêl	0 diwrnod gwrandawriad

Cynhaliwyd 4 cynhadledd rhestru mewn perthynas â'r achosion hyn.

Apeliadau pellach

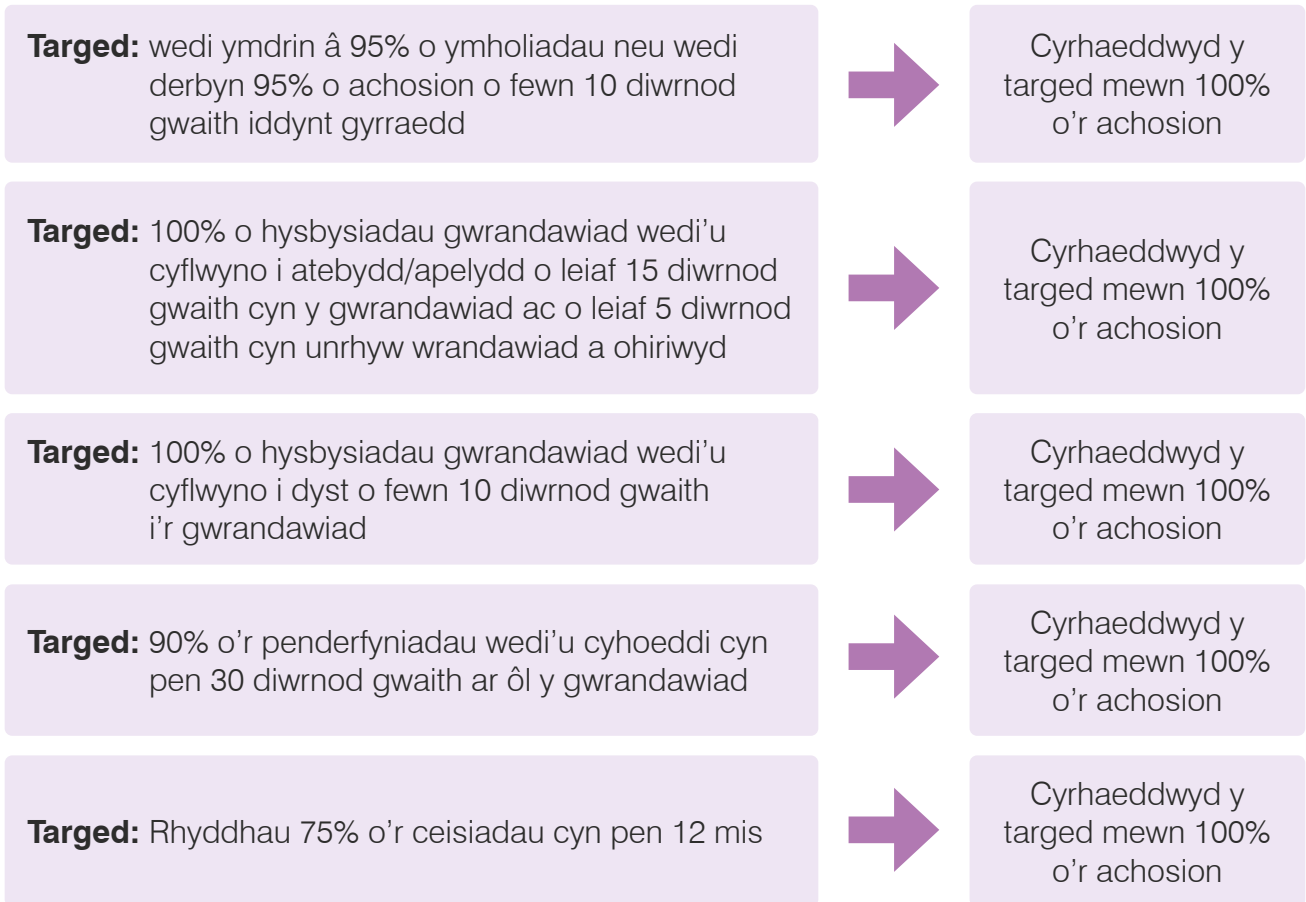
Gellir gwneud cais am ganiatâd i apelio yn erbyn penderfyniad Tribiwnlys Achos neu Dribiwnlys Achos Interim ar seiliau cyfyngedig i'r Uchel Lys. Dros gyfnod yr adroddiad hwn, ni wnaed unrhyw geisiadau am ganiatâd.

Cyflawni yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol

Er mwyn monitro pa mor effeithiol y mae gwasanaethau'n cael eu darparu, mae gennym ddangosyddion perfformiad allweddol ar gyfer mesur dwy agwedd allweddol ar ein busnes; cyflymder ein gwasanaeth ac ansawdd y gwasanaeth drwy foddhad cwsmeriaid.

Er mwyn mesur cyflymder ein gwasanaeth, mae gennym gyfres o ddangosyddion perfformiad sylfaenol sy'n seiliedig ar yr amser a gymerir i brosesu cais – o'r adeg y bydd cais yn cyrraedd i'r gwrandawriad neu pan fydd wedi'i gwblhau (gweler isod).

Cyflymder ein gwasanaeth 2022-2023

Cwynion

Ni chafodd y Panel unrhyw gwynion ffurfiol yn ystod y cyfnod adrodd dan sylw.

Adran 3 – Crynodebau o Achosion

Yn yr adran hon:

- Atgyfeiriadau
- Apeliadau

Atgyfeiriadau

APW/008/2021-022/CT

Cyngor Sir Penfro

Deilliodd yr honiadau o dair cwyn ar wahân. Yr honiadau oedd bod y cyn-gynghorydd wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Sir Penfro drwy fwlio neu aflonyddu ar unigolion ac ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried sy'n dwyn anfri ar ei swydd neu ar yr awdurdod perthnasol. Canfu'r tribiwnlys achos yn unfrydol fod y cyn-gynghorydd wedi gweithredu fel yr honnwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

Canfuwyd bod y cyn-gynghorydd wedi gwneud datganiadau ffug dro ar ôl tro am gynghorydd arall ac aelodau'r cyhoedd. Wrth wneud hynny, canfuwyd ei fod wedi bwlio'r cynghorydd arall, wedi aflonyddu ar aelod o'r cyhoedd, ac wedi dwyn anfri ar ei swydd ac ar yr awdurdod perthnasol.

Canfuwyd hefyd bod y cyn-gynghorydd wedi rhannu camwybodaeth ar-lein am gwricwlwm Addysg Rhyw a Pherthnasoedd Llywodraeth Cymru, ac yna wedi ailadrodd hynny mewn e-bost at gyd-gynghorydd. Canfu'r tribiwnlys achos nad oedd sail i'r datganiadau hyn am y cwricwlwm ac wrth wneud yr honiadau, bod y cyn-gynghorydd yn fwriadol ac yn anonest wedi rhoi camwybodaeth i bobl i'w gwylltio; roedd hyn yn dwyn anfri ar ei swydd a/neu ar yr awdurdod perthnasol.

Canfuwyd bod y cyn-gynghorydd wedi awgrymu ar gam ac yn faleisus ar Facebook bod aelod arall o'r cyhoedd wedi gorfod cofrestru fel troseddwr rhyw. Yna ffugiodd dystiolaeth a roddwyd i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru mewn ymgais fwriadol i gamarwain yr ymchwiliad. Roedd hyn yn dwyn anfri ar ei swydd a/neu ar yr awdurdod perthnasol. Daeth y tribiwnlys achos i gasgliad unfrydol y dylai'r cyn-gynghorydd gael ei anghymhwysu am dair blynedd rhag bod yn aelod o awdurdod perthnasol.

APW/009/2021-022/CT

Cyngor Cymuned Llansantffraed

Yr honiadau oedd bod y cyn-gynghorydd wedi ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried sy'n dwyn anfri ar ei swydd neu ar yr awdurdod perthnasol. Gwrthododd y tribiwnlys achos ystyried a oedd hi wedi methu â rhoi gwybod am unrhyw ymddygiad gan aelod arall, neu unrhyw un sy'n gweithio i'r awdurdod neu ar ran yr awdurdod, yr oedd hi'n credu oedd ynghlwm ag ymddygiad troseddol, neu'n debygol o fod ynghlwm ag ymddygiad troseddol, ar y sail nad oedd paragraff 6(1)(b) yn cynnwys gofyniad i roi gwybod am ymddygiad troseddol cynghorydd ei hun.

Roedd y cyn-gynghorydd ynghlwm â digwyddiad yn ymwneud â chontractwr y cyngor, lle gyrodd ei char yn gyflym ato ar dir preifat tra roedd yn cyflawni ei ddyletswyddau.

Fe darodd ei char ddau blentyn yn ystod y digwyddiad; cafodd o leiaf un ohonynt niwed corfforol. Arhosodd y cyn-gynghorydd yn ei rôl fel Cynghorydd ar ôl y digwyddiad ac ar ôl pledio'n euog i'r drosedd o achosi niwed corfforol trwy yrru'n ddireol neu'n wyllt yn groes i Adran 35 o Ddeddf Troseddau yn erbyn y Person 1861; ni wnaeth ei chyd-gynghorwyr na'r Clerc roi gwybod am y mater i'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus. Cafodd ddedfryd ohiriedig o 10 wythnos o garchar, a oedd gam yn llai nag anghymhwyso'n awtomatig rhag gyrru.

Canfu'r tribiwnlys achos yn unfrydol bod y cynghorydd wedi methu â chydymffurfio â'r Cod Ymddygiad drwy ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried sy'n dwyn anfri ar y swydd neu'r awdurdod (paragraff 6(1)(a)). Daeth y tribiwnlys achos i'r casgliad unfrydol y dylai'r cyn-gynghorydd gael ei hanghymhwyso am flwyddyn rhag bod yn aelod o awdurdod perthnasol. Yn ogystal, argymhellodd fod holl gynghorwyr presennol Cyngor Cymuned Llansantffraed yn mynychu hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad o fewn cyfnod o dri mis (i'w ddarparu gan y Swyddog Monitro, ei chynrychiolydd, Un Llais Cymru neu unrhyw ddarparwr priodol arall) i sicrhau eu bod yn deall y Cod Ymddygiad, gan gynnwys paragraff 6(1)(b); a bod y Cyngor yn ystyried ei gwneud yn ofynnol i Glerc y Cyngor fynychu hyfforddiant o'r fath.

Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae'n ymddangos nad yw'r Cyngor wedi cydymffurfio â'r argymhellion o fewn yr amserlen ofynnol. Mae'r Gwasanaeth Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yn gyfrifol am adrodd ar gydymffurfiaeth.

APW/0010/2021-022/CT Cyngor Tref Pencoed

Yr honiadau oedd bod y cyn-gynghorydd wedi ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried sy'n dwyn anfri ar ei swydd neu ar yr awdurdod perthnasol.

Canfuwyd bod y cyn-gynghorydd wedi camarwain y Cyngor Tref ynghylch ei gymhwysedd i fod yn Gynghorydd, a'i fod wedi gwneud hyn yn fwriadol neu'n ddi-hid wrth lofnodi'r datganiad o dderbyn swydd ac yn ystod y flwyddyn a'r 8 mis y bu'n gweithredu fel Cynghorydd. Nid oedd y cyn-gynghorydd yn gymwys i fod yn gynghorydd gan ei fod wedi'i gael yn euog o dair trosedd ym mis Gorffennaf 2015. Roedd wedi cael dedfryd ohiriedig o fwy na thri mis o garchar, heb yr opsiwn am ddirwy. Roedd hyn yn golygu nad oedd yn gymwys i fod yn gynghorydd pan safodd i gael ei ethol yn 2018 ac roedd ei ddatganiad ei fod yn gymwys yn ffug.

Penderfynodd y Tribiwnlys Achos fod unigolyn sydd wedi'i anghymhwyso rhag bod yn Aelod, serch hynny yn ddarostyngedig i'r Cod Ymddygiad wrth barhau i weithredu yn rhinwedd y swydd honno. Canfu'n unfrydol fod y cynghorydd wedi methu â chydymffurfio â'r Cod Ymddygiad drwy ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried sy'n dwyn anfri ar y swydd neu ar yr awdurdod (paragraff 6(1)(a)) drwy sefyll i gael ei ethol ac aros yn ei swydd pan roedd wedi'i wahardd.

Canfu'r tribiwnlys achos yn unfrydol bod y cynghorydd wedi methu â chydymffurfio â'r Cod Ymddygiad drwy ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried sy'n dwyn anfri ar y swydd neu ar yr awdurdod (paragraff 6(1)(a)). Daeth y tribiwnlys achos i'r casgliad unfrydol y dylai'r cyn-gynghorydd gael ei anghymhwyso am ddwy flynedd rhag bod yn aelod o awdurdod perthnasol.

Yr honiadau oedd bod y cyn-gynghorydd wedi ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried sy'n dwyn anfri ar ei swydd neu ar yr awdurdod perthnasol. Honnwyd ei bod wedi defnyddio neu geisio defnyddio ei swydd yn amhriodol i roi mantais iddi hi ei hun neu i'w gŵr neu i osgoi anfantais iddi hi ei hun neu i'w gŵr, ei bod wedi mynychu cyfarfod o'r cyngor lle'r oedd busnes yr oedd ganddi fuddiant ynddo yn cael ei drafod ac na wnaeth ddatgelu bodolaeth a natur y buddiant hwnnw ar lafar cyn y cyfarfod neu ar ddechrau eitem honno, neu na wnaeth adael y cyfarfod lle roedd y busnes yr oedd ganddi fuddiant sy'n rhagfarnu ynddo yn cael ei drafod pan ddaeth y buddiant hwnnw i'r amlwg. Honnwyd ei bod wedi ceisio dylanwadu ar benderfyniad ynghylch busnes lle roedd ganddi fuddiant sy'n rhagfarnu, a gwnaeth sylwadau llafar i gyfarfod a oedd yn ystyried busnes lle roedd ganddi fuddiant sy'n rhagfarnu.

Roedd y cyn-gynghorydd yn briod â Chadeirydd y Cyngor Cymuned. Cynhaliodd Archwilio Cymru ymchwiliad i'r Cyngor a lluniodd adroddiad a oedd yn feirniadol o'r Cadeirydd (beirniadwyd eraill hefyd). Cyfaddefodd y cyn-gynghorydd ei bod yn fwriadol wedi peidio â datgan ei buddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu oherwydd ei pherthynas â Chadeirydd y Cyngor pan ddaeth i ddau gyfarfod o'r Cyngor am yr adroddiad, a siarad yn y cyfarfodydd fel cynghorydd, na phan bleidleisiodd mewn un cyfarfod. Dywedodd iddi ymddwyn yn y fath fodd gan ei bod hi eisiau gallu amddiffyn ei gŵr gan mai "ei gŵr oedd yn dod yn gyntaf" pan roedd gwrthdaro rhyngddo ef a'i dyletswyddau cyhoeddus hi fel cynghorydd.

Canfu'r Tribiwnlys Achos drwy benderfyniad unfrydol fod y cyn-gynghorydd wedi methu â chydymffurfio â'r Cod Ymddygiad fel a ganlyn:

- Rhaid i chi beidio ag ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei hystyried sy'n dwyn anfri ar eich swydd neu ar eich awdurdod (paragraff 6(1)(a));
- Yn eich capasiti swyddogol neu fel arall, rhaid ichi beidio â defnyddio neu geisio defnyddio'ch safle yn amhriodol i roi neu i sicrhau mantais i chi eich hun, neu i unrhyw berson arall, neu i osgoi anfantais i chi eich hun, neu i unrhyw berson arall, (paragraff 7(a));
- Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch yn bresennol mewn cyfarfod lle y caiff y busnes hwnnw ei ystyried, rhaid i chi ddatgelu ar lafar gerbron y cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn i'r cyfarfod ystyried y busnes neu ar ddechrau'r ystyriaeth, neu pan ddaw'r buddiant i'r amlwg (paragraff 11(1));
- Os bydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef rhaid i chi, oni roddwyd i chi ollyngiad gan bwyllgor safonau eich awdurdod –
  - (a) ymadael â'r ystafell, y siambr neu'r man lle y mae cyfarfod i ystyried y busnes yn cael ei gynnal..."(paragraff 14(1)(a)); ...
  - (c) peidio â cheisio dylanwadu ar benderfyniad ynghylch y busnes hwnnw (paragraff 14(1)(c)); ...
  - (e) peidio â gwneud unrhyw sylwadau llafar (p'un ai'n bersonol neu ar ryw ffurf ar gyfathrebu electronig) mewn cysylltiad â'r busnes hwnnw neu rhaid i chi roi'r gorau ar unwaith i wneud y cyfryw sylwadau llafar pan ddaw'r buddiant sy'n rhagfarnu i'r amlwg.

Daeth y Tribiwnlys Achos i'r casgliad unfrydol y dylai'r cyn-gynghorydd gael ei anghymhwysu am flwyddyn rhag bod yn aelod o awdurdod perthnasol.

Apeliadau

APW/012/2022-023/CT

Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam a Chyngor Cymuned Brymbo

Gwrthodwyd caniatâd i apelio gan Lywydd Panel Dyfarnu Cymru ar y sail bod y cynghorydd wedi methu â chyflwyno ei gais o fewn y terfyn amser statudol.

Adran 4 – Blaenoriaethau Busnes

Yn yr adran hon:

- Blaenoriaethau busnes ar gyfer 2022-2023

Mae'n bwysig bod Panel Dyfarnu Cymru yn parhau i ddatblygu er mwyn darparu'r gwasanaeth gorau posibl i'n cwsmeriaid. Mae'r adran hon yn ymwneud â sut y bydd PDC yn adeiladu ar ei lwyddiannau trwy ganolbwyntio ar flaenoriaethau busnes a'n hymrwymiad i'n cwsmeriaid.

Blaenoriaethau busnes ar gyfer 2022-2023

- Cynllunio a chyflwyno digwyddiad hyfforddi i bob aelod;
- Parhau i ddarparu gwasanaeth effeithiol ac effeithlon, gan fodloni dangosyddion perfformiad allweddol;
- Penodi Llywydd newydd i Banel Dyfarnu Cymru;
- Yn dilyn canlyniad adroddiad Comisiwn y Gyfraith ar driwlysoedd Cymru a'r adolygiad o'r Fframwaith Moesegol, a Phapur Gwyn Llywodraeth Cymru mewn ymateb, gweithredu unrhyw newidiadau fel sy'n ofynnol gan y ddeddfwrfa.

Adran 5 – Gwariant

Yn yr adran hon:

- Gwariant ar gyfer 2022-2023

Gwariant ar gyfer 2022-2023

Cynnwys	Swm
Ffioedd a Threuliau Aelodau (achosion a hyfforddiant)	£30,210
Digwyddiadau Tribiwnlys (costau gwrandawriad a chostau eraill)	£5,416
Cyfanswm	£35,626

wedi'u talgrynnu i'r £1 agosaf